

Mij even voorstellen:

- Directeur Woon- en Zorgcentrum H.Hart te Oudenaarde
- WZC voor 144 residentieel wonende ouderen
- Opbouw bijkomende campus met:
 - Kleinschalig rusthuis
 - Serviceflats (assistentiewoningen)
 - Centrum voor kortverblijf
 - Dagverzorgingscentrum

provincie
Oost-Vlaanderen

Woonmogelijkheden voor ouderen

provincie
Oost-Vlaanderen

Wonen

- Van Dale: 'gehuisvest zijn'
- Woning: 'een huis waar men permanent leeft'
- 'zijn vast verblijf houdt'
- Sociale dimensie - Leven betekent:
 - Zich geborgen en veilig voelen
 - Mensen ontmoeten
 - Zich dagelijks zelf tegenkomen
 - Een plaats om te mijmeren, reflecteren
 - Zich permanent herkend weten
 - ...

Wonen voor ouderen

- Waar men het steeds gewoon is geweest
- “Men verplant toch geen oude boom”
- ‘Mogelijkheden’ = vaak heeft men het over ‘beperkingen’:
 - Fysische
 - Mentale
 - Sociale: alleen zijn, gebrek aan ondersteuning, ...

Ouderen, wie zijn ze?

- We hebben zo de gewoonte mensen in hokjes te plaatsen: kinderen, adolescenten, volwassenen, ouderen, hoogbejaarden, ...
- Weet wel dat een 60 jarige van 100 jaar geleden niet meer dezelfde is
- Oudere mensen zijn gezonder en leven langer

De ouderen ...

- Het aandeel van deze groep zal in 1 eeuw (1950 – 2050) spectaculair toenemen: van 16% naar 32%
- Er is ook een afname van de jongeren
Dit betekent een belangrijke weerslag op onze actieve samenleving:
 - In 1950: 28 ouderen voor 100 potentieel actieven
 - In 1997: 39
 - In 2050: 67
 - Zal vooral scherp tot uiting komen tussen 2010 – 2050 door de pensioneren van de “babyboomers”

De ouderen ...

- Vergrijzing binnen de vergrijzing:
 - 80 +:
 - 1950: 9%
 - 1997: 17%
 - 2050: 31%
 - Geen directe correlatie tussen toenemen van de ouderdom en toenemen van de beperkingen, maar toch ...
 - Aantal mensen met beperkte mogelijkheden, ook beperkte zelfstandigheid en beperkt functioneren binnen de eigen woning zal sowieso toenemen

'De' oudere:

- Bestaat niet:
 - De menselijke diversiteit neemt toe met de leeftijd
 - 80 – jarigen verschillen meer van elkaar dan 8 – jarigen:
 - Door een uiteenlopende levensloop
 - Ouderen uit de oorlogsjaren gelijken meer op elkaar dan de nieuwe ouderen
 - De nieuwe ouderen hebben meer uiteenlopende wensen dan de oude ouderen

Impact van de vergrijzing op het wonen en woningmarkt

- Traditioneel gedachtegoed:

Eén of andere formule van collectieve bejaardenhuisvesting, gekoppeld aan mogelijke zorgpakketten = achterhaald

 1. Grote variëteit van de nazaten van de welvaartstaat: nemen geen vrede met sobere collectiviteit
 2. Vergrijzing wordt massafenomeen, die het leven in de buurt zal beïnvloeden:
 1. Meer relaties tussen de generaties
 2. Verandering van gezinstype: grote groep alleenstaande vrouwen
 3. Door overlijden van de babyboomers komen er grote hoeveelheden woningen op de markt uit de jaren '60 – '70 en '80 telkens met een comfort van eigen datumstempel

Woonomstandigheden voor ouderen

Ouderdom van de woning:

- Ouderen wonen heel vaak in oudere woningen met een gebrek aan comfort en woonkwaliteit. Verbeteringen brengen ze zelden aan om financiële redenen en de ongemakken van de verbouwingen.

Wooncomfort:

- “Volledig wooncomfort” (toilet, bad, warm en koud stromend water) neemt toe.
- Ondernemers en kaderleden: 90% volledig wooncomfort
- Daalt met onderwijsniveau
- In Oost – Vlaanderen meer woningen zonder comfort dan gemiddeld in Vlaanderen

Woonwensen van ouderen

- Aanpassingen bij fysische beperkingen:
 - Trappen en dorpels
 - Voldoende bewegingsruimte (rolstoelgebruik)
- Soms te ruimte woningen: onderhoud & verwarming
- (On)veiligheidsgevoel
- Voorzieningen in de buurt (bakker, kruidenier, ...)
- Mogelijkheden tot sociale contacten
- Betaalbaarheid van het wonen

Wonen voor ouderen

- Mensen blijven uiteraard best op hun vertrouwde plek
- Beperkingen door de leeftijd van de oudere brengen dit vaak in het gedrang
- Aanbod van zorg en dienstverlening aan huis
- Aanbod van thuiszorgondersteunende diensten
- Zorg voor een betaalbare (koop-) huurmarkt voor woningen
- Zorg voor een optimale woonmogelijkheden in residentiële settings

Wonen voor ouderen

- Belangrijke evolutie in de sociale huisvesting:
 - Bestemd voor mensen die minder aan hun trekken komen op de reguliere huurmarkt en onder voogdij van de Vlaamse overheid
- Nieuw: decreet “Grond en pandenbeleid”. Tegen 2020 moeten alle gemeenten beschikken over vastgelegd % sociale woningen

Wonen voor ouderen

- Aandacht voor aanpasbaar wonen in sociale huisvesting:
Concept “Levenslang wonen”:
 - Toegankelijkheid voor de minder mobiele (dorpels en breedte van de deuren, hoogte van de lichtschakelaars...)
 - Samenwerkingsvormen tussen residentiële ouderenzorg en sociale huisvesting: aanleunflats
De gebruiker moet wel voldoen aan de voorwaarden van de sociale huurwet.

Ouderenzorg

- Moet erop gericht zijn de oudere in alle waardigheid te laten leven, autonoom functioneren en te ondersteunen daar waar nodig
- ‘Waardigheid’: zo lang mogelijk wonen in het vertrouwde milieu met eventuele ondersteuning tot de grenzen van de redelijkheid bereikt zijn
- Naadloze toeleiding naar ondersteuning en residentiële opvang
- Ondersteuning bij naderend levenseinde

Beknopte historiek ouderenzorg

- Zorg voor ouderen is van alle tijden, wel met een culturele stempel
- Rond helft vorige eeuw: ouderen werden door kinderen opgevangen in grote gezinnen
- Veranderend maatschappijbeeld: vrouw gaat uit werken + drang naar consumptie - tweeverdieners
- Mensen willen thuis wonen: noodzaak naar goed uitgebouwde thuiszorg
- Ontwikkeling van de geriatrie en kennis van de typische ziektebeelden die aan ouderdom gerelateerd zijn
- Afname aantal kinderen per gezin en ontstaan van meer één oudergezinnen: afname mantelzorg
- Meer vraag naar residentiële ouderenzorg

Beknopte historiek Residentiële ouderenzorg

- Eerste helft vorige eeuw: rusthuizen vaak verblijfplaatsen voor gefortuneerde dames en heren
- Sommige rusthuizen hadden ook reeds sociale functie
- De populatie van de rusthuizen was een valide populatie
- Evolutie van de zorgnood: evolutie naar zorginstellingen, in aanvang ziekenhuisdiensten (V-diensten)

Beknopte historiek Residentiële ouderenzorg

- Evolutie naar RVT instellingen
- Tot halverwege jaren '80: zorg voor het fysieke lichaam: gemedicaliseerde zorg en kopieën van de ziekenhuisdiensten
- Later aandacht voor het 'wonen' en intrede van het aspect welzijn
- Specifieke aandacht voor dementerende ouderen: aangepaste woon- en zorgvormen en kleine leefgemeenschappen

Beknopte historiek Residentiële ouderenzorg

- Aandacht voor specifieke doelgroepen (bvb. comapatiënten)
- Evolutie van het RVT naar het woonzorgcentrum: aanbod van thuiszorgondersteunende diensten
- Aandacht voor de mensen in hun laatste levensfase: evolutie van 'stervensbegeleiding' naar palliatieve zorg

Actoren

- Heel veel professionele actoren zijn actief in de zorg voor ouderen, die er vooral op gericht moet zijn mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen.
- Vergeten we echter ook niet het belang van de mantelzorger
- Ook zijn er heel wat gemotiveerde vrijwilligers

Regelgevend kader

- Het regelgevend kader voor en wonen en zorg is heel ingewikkeld omwille van verschillende en vaak overlappende bevoegdheden.
- Dit zowel voor erkenning als voor financiering
- Ook lokale overheden nemen hun verantwoordelijkheid.
- Toenemende regelgeving: milieu, sociale wetgeving, ...
- 'Administratieve vereenvoudiging' is nog nooit zo ver geweest.

Structuur van de woon- en zorgsector

- Thuiszorg:
 - Mensen wonen thuis: mantelzorg, thuisverpleging, gezinszorg, poetsdiensten dienstencheques, psychiatrische thuiszorg, ...
 - Belangrijk hierbij is de zorgcoördinatie
- Thuiszorgondersteunende zorg:
 - Lokale dienstencentra: vorming, voeding, ontspanning, hygiënische zorg, door nieuwe woonzorgdecreet: aandacht voor technologie en woningaanpassing

Structuur van de woon- en zorgsector

- Thuiszorgondersteunende zorg:
 - Woonzorgcentra:
 - Serviceflats – assistentiewoning (woonzorgdecreet)
 - Centra voor kortverblijf (gedurende beperkte periode zorgen voor opvang) ; opgelet: geen wachtkamer voor rusthuis
 - Dagverzorgingscentra
 - Nieuwe zorgvormen: bedoeling nog steeds de oudere thuis te ondersteunen

Structuur van de woon- en zorgsector

- Nieuwe zorgvormen:
 - Zp3 - projecten worden tijdelijk ondersteund met financiën uit 'de RVT- pot') voorbeelden: Project Vlaamse Ardennen en project nachtzorg.
- Woonzorgdecreet:
 - Centra voor herstelverblijf (revaliderend)
 - Diensten voor gastopvang (tijdelijke opvang in gastgezin – bvb. zorgboerderijen)

Structuur van de woon- en zorgsector

- Residentiële zorg:
 - Een kanttekening:
 - Wonen: licht, comfort, bewegingsruimte, privacy, ...
 - Sociale component: mensen kunnen ontmoeten én een nieuw sociaal netwerk kunnen uitbouwen: gezonde mix: zorgnood en beperkte nood
 - Mensen worden ingedeeld in vakjes omwille van de financiering van de zorg